

דיני

כתיבה בשבת

מלאכת כותב

כללי המלאכה

- א- מהתורה אסור לכתוב אפילו אות א' בכתב המתקיים ע"ג דבר המתקיים, ומד"ס אסור אף באיננו מתקיים.
- ב- בכלל כתיבה אף חקיקה, ללא כל דיו. ולכן השורט על הנייר אות וכיו"ב הי"ז אסור מה"ת.
- ג- בכלל כתב נכלל כל צורה בעלת משמעות הן אות בלע"ז והן כל סמל שמוסכם כי הוא בעל משמעות.

כללי המלאכה

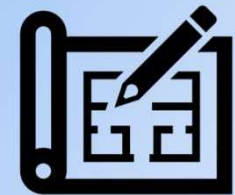

מלאכת כותב

כללי המלאכה

- א- אף המצייר ציורים אסור משום כותב - 'הרושם רשמים וצורות בכותל ובששר וכיוצא בהן כדרך שהציירין רושמים הרי זה חייב משום כותב'.
- ב- גם הכותב ע"י חותמת הוי איסור גמור.
- ג- ראוי להחמיר שגם בכתב ללא רקע ה"ה כתב גמור.
- ד- כתיבה במחשב והדפסה ראה לקמן.

כללי המלאכה

מלאכת כותב

רושם

א- אף עשיית 'קו' לסימן בעלמא אסורה. 'ופשיטא דאסור לעשות נקבים במחט וכיוצא בו לסימן, דאפשר דחייב כרושם רשמיס'.

ב- אף לסמן עם הציפורן חריץ על דף אסור, משום רושם. ואף באיננו מתקים יר"ש יחמיר לעצמו.

ג- עכ"ז כתבו הפוסקים להתיר לקפל את הדף לצורך סימון.

רושם

מלאכת כותב

רושם

א- מותר לעשות חריצים ע"ג התפוי"ז וכדו' וכן ע"ג העוגה אף שמטרתו לסמן איכן לחתוך.

ב- חולה שנכנס לבית רפואה בשבת ואין רוצים לטפל עמו עד שיחתום שהוא מקבל על עצמו אחריות הטיפולים וכדומה יעשה טשטוש בעלמא.

ג- אסור לעשות טביעת אצבע בשבת ונראה שזה אסור מה"ת.

a. ועפ"ז יש להזהר שלא להניח את אצבעו על הלחות שעל גבי הבקבוק באם מכוון שיראה שם צורת טביעת אצבעו.

רושם

מלאכת כותב

רושם

א- עשיית צילום רנטגן ופילים אסורה מה"ת.

ב- הקלטה ע"ג קלטת אסורה משום רושם.

ג- מותר לילך עם מנעלים שבעת ההליכה יוצרים צורות ואפ"י מילים כל עוד שאיננו עושה זאת בכוונה. [שו"ת חלקת יעקב אורח חיים סימן קב [דהוי כלאחר יד בדבר שאיננו מתקיים ובד"כ בכתב שאיננו גמור באיננו מתכוון] והביא שהיו יר"ש גדולים שנמנעו מזה.]

רושם

מלאכת כותב

כתב לע"ז

- א- יש ראשונים שהקלו בכתב של נכרים,
- ב- אך לדינא אין לסמוך על זה כלל וכלל,
- ג- אפ"י לא לצירוף להיתר באמירה לנכרי.
- ד- אך במקרי שעת הדחק מצאנו לפוסקים שכן צירפו דעה זו להיתר:

כתב נכרים

מלאכת כותב

כתב לע"ז

א- במקרי שעת הדחק מצאנו לפוסקים שכן צירפו דעה זו להיתר:

a. –לעניין עת שנמחק לאחר זמן.

b. יש התיר לשלוח גוי לגבות חובו במקום הפסד מרובה, אף שיהא צריך לכתוב לצורך כך.

c. יש שצירף להתיר לחולה שאין בו סכנה לפנות לרופא מחלל שבת אף שע"י כן הוא יכתוב בשבת.

d. להתיר במקום הצורך לומר לנכרי לכתוב תעודת פטירה בצירוף דעת האו"ז.

כתב נכרים

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
21	22	23	24	25	26	27	28	29	30
31	32	33	34	35	36	37	38	39	40
41	42	43	44	45	46	47	48	49	50
51	52	53	54	55	56	57	58	59	60
61	62	63	64	65	66	67	68	69	70
71	72	73	74	75	76	77	78	79	80
81	82	83	84	85	86	87	88	89	90
91	92	93	94	95	96	97	98	99	100

מלאכת כותב

כתב שאיסורו רק מד"ס

א- כתב משיט"א [כתב רש"י/ כתב מחובר/] – י"א שאין בו איסור מה"ת, ולכן במקום הצורך הנכרי יכתוב בכתב כזה.

ב- כתב עגול רגיל י"א שהוא כתב משיט"א.

ג- הכותב בשמאל איסורו רק מד"ס, ואיטר הכותב בימין הוי רק מד"ס.

ד- בחותם ע"י חותמת אף ביד שמאל אי"ז שינוי והוי מה"ת.

כתב משיט"א

א ב ג ד ה ו ז ח ט י
כ ל מ נ ס ע פ ק ר
ש ת י ק ל א ה ו
1 2 3 4 5 6 7 8 9 0

מלאכת כותב

כתב שאיסורו רק מד"ס

א- כתיבה ע"ג צג המחשב נראה שאיסורה רק מד"ס. ויש מי שסבור שזה כתיבה גמורה.

ב- הדפסה ע"ג נייר ע"י מחשב י"ל שהוי רק גרמא ואיסורו רק מד"ס.

ג- עצם שמירת הנתונים על הזכרון האלקטרוני, נראה שכיום אין בזה איסור ברור.

כתב אלקטרוני

מלאכת כותב

כתב שאיסורו רק מז"ס

א- נ"מ מכל זה :

- a. במקום הפסד מרובה או לצורך חולי קצת שהתירו שבות דשבות, ובמקום חולי שאין בו סכנה אך נפל למשכב יש מקום להתיר גם על ידי יהודי כשעושה בשינוי [וכש"כ כשזה דרבנן].
- b. נפק"מ גם לענין 'בין השמשות' שהתירו שבותים (איסורים דרבנן) לצורך שבת או לצורך גדול,
- c. גם במקום פיקוח נפש הגם שהתירו כל התורה כולה, אך אם באפשרות עושים הקל הקל תחילה.

כתב מז"ס נ"מ

מלאכת כותב

כתב שאיסורו רק מז"ס

א- חולה הזקוק לקבל טיפול רפואי ואין הרופאים מסכימים א"כ יחתום הוא או בא כוחו על טופס אישור לקבלת הטיפול. וסדר העדיפויות כן הוא:

- א. על ידי נכרי וחתימה כעין קשקוש בעלמא.
- ב. ע"י נכרי כתיבה וחתימה רגילה ומלאה.
- ג. על ידי יהודי חתימה כקשקוש בעלמא וביד שמאל.
- ד. כתיבה וחתימה על ידי יהודי ביד שמאל

כתב אצל חולה

מלאכת כותב

כתב שאיננו מתקיים

א- כתב שאיננו מתקיים אסור רק מד"ס, ולכן בבתי רפואה או בעת מלחמה וכדו' שמוכרחים לכתוב כל דבר ראוי שיכתבו כתב שאיננו מתקיים.

a. נח' הפוסקים מהו שיעור הזמן שנחשב כמתקיים, י"א שצריך שיתקיים לעולם, י"א שמספיק שמתקיים לאותה השבת, י"א שצריך שיתקיים כפי הרגילות.

b. לדינא נראה שכל שאיננו מתקיים כפי הרגילות אף שמתקיים ליותר מיום אחד נחשב לכתב שאיננו מתקיים. ויש מחמירים.

שבת עט

מלאכת כותב

כתב שאיננו מתקיים

- a. לפיכך רופא או איש צבא, החייבים לכתוב בשבת עדיף:
- b. שיכתבו בעט זו על נייר חלק אשר רישומו נמחק מאליו מכוח חולשת הדיו, סוג הדיו וחלקות הנייר.
- c. וכן עליו לכתוב ביד שמאל, שזה פטור אבל אסור רק מדרבנן.
- d. וכל היכא שאפשר למנוע איסור תורה - עדיף.

שבת עט

מלאכת כותב

כתב שאיננו מתקיים

א- כל זה למקרים הנ"ל אך מעיקר הדין כאמור אסור אפי' כתב שאיננו מתקיים, ולפי"ז :

ב- / *לכן אסור לצייר על גבי אדי המים שבחלון/בקבוק, וכן אין לצייר על השומשום, וכל כיו"ב ממה שיוצר צורה של אות אפי' בדבר שאיננו מתקיים כלל וכלל.

a. אסור לפזר סוכריות על עוגה וליצור אות/מס'/צורה וכו'.

b. אך מותר לעשות פסים בעלמא.

כתיבה ארעית

מלאכת כותב

כתב שאיננו מתקיים

a. אסור להעמיד חתיכות ירקות ע"ג צלחת או סוכריות על שולחן בצורת פנים וכדומה

b. או להעמיד עגבניה ע"ג ביצה באופן שנראה כמו פטריה (Toadstool) וכדומה.

c. אף שהם ענינים המתבטלים במחי יד בעלמא הרי הם בכלל כתב שאינו של קיימא ואסור לעשותן מדרבנן.

כתיבה בירקות

מלאכת כותב

כתב שאיננו מתקיים

א- כמו כן יש למנוע מילדים ליצור אותיות/ מספרים וכו' ע"י משחקים.

ב- חיתוך אוכלין לצורות – אסור לחתוך אוכלים וכדו' לצורות של אותיות

ג- ואף לא לצורות בעלות משמעות כגון 'מגן דוד'..

ד- אסור לסמן פס בציפורן במקום שנמצאה טעות בס"ת

חיתוך מאכלים

מלאכת כותב

כתב שאיננו מתקיים המותר

א- אך כתב שאיננו מתקיים כלל אין בו איסור

ב- לכן מותר לעשות צורות של אותיות באויר,

ג- כן נראה שמותר לעשות כמין צורות בגופו או באצבעותיו כנגד

השמש ונעשה עייז צורות בצל.

ד- מותר לחתוך בשר ואוכלים בצורה מיוחדת לסימן סתמי. כגון

שחותך בצורת משולש או תיבות מרובעות לצורך אכילה.

חיתוך מאכלים

מלאכת כותב

כתיבה כימית

א- כתיבה בכתב סתרים נח' הפוסקים האם יש בזה איסור מה"ת.

ב- כתב סתרים שמתגלה ע"י חוס, יש שכתב שגילוי אסור רק מד"ס.

ג- שימוש בגלאי חוס, באם אין כלל אותיות שניכרות אסור

ד- אך באם ישנם אותיות אלא שהם נהיות מודגשות יש מקום להתיר לצורך חולה אף שאיב"ס.

כתיבה כימית

מלאכת כותב

כתיבה כימית

- א- לפיכך אסור לעשות בשבת סוגי בדיקות שגורמות לצביעת פסים וכיו"ב [כגון בדיקת הריון].
- ב- אך כשיש צורך רפואי יש צדדים להקל
- ג- מותר להרכיב משקפיים שעדשותיהן מחליפות צבע בשמש.

כתיבה כימית

מלאכת כותב

צירוף אותיות מן הקיים

א- 'ספרים שכתוב עליהם אותיות בראשי חודי הדפים יש אוסרין לפתחן בשבת משום מוחק וכן לנעלן משום כותב . . ויש מתירין לנעלן לפי שכיון שהאותיות הן כתובות כבר **אלא שמחוסרין קריבה בעלמא אין בזה משום כותב כיון שאפשר להקריבן בקל בלי עשיית מעשה חדש הרי הן כמקורבים ועומדים ואינו עושה כלום בקריבה זו וכן מותר לפתחן מטעם זה ואינו כמוחקן כיון שכתיבתן קיימת ואפשר להקריבן בקל והרי הן כמקורבין וכן נוהגין' [שמ,ד].**

לשון אדה"ז

מלאכת כותב

צירוף אותיות מן הקיים

א- משמע שההיתר בספר איננו מפני :

א- 'דכיון דעשוי לנעול ולפתוח תמיד ליכא ביה משום מחיקה וכתובה והוי כדלת הנסגר ונפתח תמיד דאין בו משום בנין וסתירה',

ב- אלא מפני שאפשר לקרובם בקל.

ב- ונ"מ בזה :

לקירוב קרעי דפים, למשחקים וכיו"ב שאינם עשויים לפתיחה וסגירה תדיר

ביאור ההיתר

מלאכת כותב

צירוף אותיות מן הקיים

מותר לשחק בקוביה הונגרית,

מותר לסובב מספרים במנעול וליצור רצף/ מילה וכיו"ב.

מותר לפתוח ולסגור סוודר שיש עליו אותיות.

מותר להעמיד אותיות כתובים כל אחד בנר אחר זה אצל זה בשבת.

מותר לקרב חלקי דף שנקרעו זמ"ז.

נ"מ מההיתר

מלאכת כותב

צירוף אותיות מן הקיים

א- לעומת זאת נפסק 'אם תוחד אותיות של כסף בבגד נקרא כתב ואסור לעשותו בשבת'. נתקשו הפוסקים מדוע זה שונה מדפי הספר הנ"ל?

a. החי"א חילק בין קובען שאסור למקרבם שמותר.

b. הגרשז"א חידש שכתב ללא קרע איננו כתב ולכן ההנחה על הקרע יוצרת כתיבה חדשה.

c. החילוק הוא אם זה בקל או שיש בזה טורח.

סתירה להיתר

מלאכת כותב

צירוף אותיות מן הקיים

א- לעומת זאת נפסק 'אם תוחד אותיות של כסף בבגד נקרא כתב ואסור לעשותו בשבת'. נתקשו הפוסקים מדוע זה שונה מדפי הספר הנ"ל?

a. החי"א חילק בין קובען שאסור למקרבים שמותר.

b. הגרשז"א חידש שכתב ללא קרע איננו כתב ולכן ההנחה על הקרע יוצרת כתיבה חדשה.

c. החילוק הוא אם זה בקל או שיש בזה טורח.

סתירה להיתר

מלאכת כותב

צירוף אותיות מן הקיים

א- למעשה באם קובע את המילים יחדיו הדבר אסור, אך נראה שהיינו כאשר הם קבועים בחוזק ונדרשת פעולה ממשית כדי לחברם.

ב- 'מנהג כמה בכ"נ לסמן העליות שנמכרו בש"ק שתוחבין אותיות שעל הנייר בתוך מסגרת שיש לה זר למעלה ולמטה שאוחזין הנייר שלא יפול ונראה דמותר דהאותיות מוכנות והוי קריבה בעלמא ואינן מתחברות כלל עם המסגרת אלא שהזר שלמעלה ולמטה אוחז אותו והוי הנחה בעלמא ולא בכלל כתיבה' [קצה"ש]

התווך להיתר

מלאכת כותב

צירוף אותיות מן הקיים

- א- **לוחות**: לוחות שמסדרים בהם אותיות או צורות, ומתחברים ומתפרקים בקלות, מותר לקטנים לשחק בהם.
- ב- **לוחות מגנט** שמחברים עליהם אותיות או צורות, אם מתפרקים בקלות, והדרך לפרקם בגמר המשחק, מותר לשחק בהם.
- ג- וכן הדין באותיות או פאזל מגנטיים המיועדים למשחק על דלת המקרר.
- ד- לוח סקוטש דינו כלוח מגנט.

משחק ילדים

מלאכת כותב

צירוף אותיות מן הקיים
א- פאזלים:

- ב- פאזלים היוצרים תמונות, כיון שכרוכים במעשה אומן ומחשבה, יש להחמיר שלא לשחק בהם.
- ג- אך אם מתפרקים בקלות, יש מקום להקל לשחק בהם.
- ד- משחקי התאמה וחיבור צורות – מותרים.
- ה- יש להיזהר לקחת את החלק שמעוניין בו מיידית, ולא לסלק את החלק שאינו מעוניין בו.

משחק ילדים

מלאכת כותב

צירוף אותיות מן הקיים

א- פאזלים:

ב- נעיצת תמונה וכדו' ע"י נעץ מותר, כשזה ארעי.

ג- אך חיבור אותיות למילה ע"י נעיצה אסור.

ד- כמו"כ אסור לצייר בלוח מחיק וכל כיו"ב מכתיבה עראית

ה- אף בלגו וכו' אסור ליצור אותיות

ו- בכל הנ"ל אף אסור לפרק.

משחק ילדים

מלאכת כותב

מצלמות אבטחה:

- א- באם לא נשמרת התמונה, אלא רק מקרינה אותה על גבי המסך רבים מן הפוסקים סבורים שאין בזה איסור עכ"פ כשזקוקים לזה לצרכי ביטחון.
- ב- הבא למקום שבכניסה יש מצלמה במעגל סגור, אל לו לעשות תנועות מול המצלמה.
- ג- יש לחלק בין מצלמות העובדות כל הזמן למצלמה שנדלקת לפעולה רק בעת שחולפים על פניה

מצלמות אבטחה

מלאכת כותב

מצלמות אבטחה:

א- אך באם התמונה נשמרת בזכרון המחשב ראוי להחמיר בדאפטר.

ב- גוי הבא לצלמו בשבת ראוי למחות בעדו.

ג- מטול שקפים, נראה שבעת הצורך יש מקום להתיר.

ד- מכשיר המגדיל את הדף כשלא נעשית פעולה חשמלית בשבת מותר להשתמש

מצלמות אבטחה

מלאכת כותב

מצלמות אבטחה
סברות להיתר:

א. כתיבה שאיננה
מתקיימת – איסור מד"ס

ב. נעשה כלאחר יד –
איסור מד"ס [וי"א שאי"ז
כלאח"י]

ג. פס"ר דלא נח"ל –
אדה"ז פוסק להחמיר
[אלא שמנהג העולם
להקל].

ד. י"א שכל שעושה
לצרכי עצמו וממילא
נעשה איסור, הדבר
מותר – אדה"ז פוסק
שאסור.

ה. י"א שכלל לא הוי
כתיבה.

ו. י"א דהוי כעין גרמא.

ז. י"א שכל שאין לא עניין
בזה ואף לא מורגש לו
שנעשית מלאכה - מותר

ו. שינוי זרם

ז. פס"ר דלא נח"ל בתרי
דרבנן, במקום סכנה/
הפסד.

מצלמות
אבטחה

מלאכת כותב

מצלמות אבטחה:

- א- באם לא נשמרת התמונה, אלא רק מקרינה אותה על גבי המסך רבים מן הפוסקים סבורים שאין בזה איסור עכ"פ כשזקוקים לזה לצרכי ביטחון.
- ב- הבא למקום שבכניסה יש מצלמה במעגל סגור, אל לו לעשות תנועות מול המצלמה.
- ג- יש לחלק בין מצלמות העובדות כל הזמן למצלמה שנדלקת לפעולה רק בעת שחולפים על פניה

מצלמות אבטחה

מלאכת כותב

מצלמות אבטחה:

א- אך באם התמונה נשמרת בזכרון המחשב ראוי להחמיר בדאפטר.

ב- גוי הבא לצלמו בשבת ראוי למחות בעדו.

ג- מטול שקפים, נראה שבעת הצורך יש מקום להתיר.

ד- מכשיר המגדיל את הדף כשלא נעשית פעולה חשמלית בשבת מותר להשתמש

מצלמות אבטחה

